Dosarul nr. 21r-753/23 Prima instanță: Judecătoria Orhei, sediul Central
1-19053918-02-21r-20032023 Judecător: Caragia Veaceslav

D E C I Z I E
În numele Legii

18 aprilie 2024 municipiul Chișinău

Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău
Având în componența sa:
Președintele ședinței de judecată Marcel Juganari
Judecătorii Elena Cojocari și Ion Bulhac

examinând în ordine de recurs, fără prezența părților la proces *(în temeiul modificărilor operate la art. 447 Cod de procedură penală prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023, Monitorul Oficial al R. Moldova, 104-110/447, 07.06.2003)*, recursul reprezentantului Penitenciarului nr. 17 *****, Dascal Veaceslav, recursul avocatului Bulbuc Boris în interesele condamnatului Spatari Dumitru și recursurile (suplimentare) declarate de condamnatul Spatari Dumitru împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Central din 16 februarie 2023, la plângerea condamnatului Spatari Dumitru *****, născut la ***** împotriva administraţiei instituţiei penitenciare, Penitenciarul nr.13 Chişinău şi Penitenciarul nr.17 *****, referitor la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

Verificând legalitatea încheierii atacate, pe baza materialelor din dosar, în contextul motivelor invocate de recurent, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău,

C O N S T A T Ă:

1. La data de 26.04.2019, condamnatul Spatari Dumitru, a depus plângere împotriva administraţiei instituţiilor penitenciare referitor la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei CtEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din CEDO.

2. *Prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Central din 16 februarie 2023*, s-a admis parţial plângerea condamnatului Spatari Dumitru *****. S-a constatat

faptul că, condamnatul Spatari Dumitru *****, născut la ***** a fost deţinut cu statut de condamnat în Penitenciarul nr. 13 Chişinău şi Penitenciarul nr. 17 ***** în perioada de la 13.09.2005 pînă la 16.02.2023, timp de de 6365 (şase mii trei sute şaizeci şi cinci) zile, în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale. În condiţiile art. 473[4] alin. (4) CPP, se reduce pedeapsa condamnatului Spatari Dumitru *****, născut la ***** cu 636 (şase sute treizeci şi şase) zile, în care condamnatul s-a aflat în detenţie în Penitenciarul nr. 13 Chişinău şi Penitenciarul nr. 17 *****, în condiţii contrare prevederilor art.3 CEDO.

Deoarece Spatari Dumitru *****, născut la 04.06.1971 este condamnat la detenţie pe viaţă, termenul de pedeapsă redus în condiţiile art. 473[4] alin. (4) CPP, de 636 (şase sute treizeci şi şase) zile, se consideră drept termen ispăşit efectiv de condamnat.

În privinţa perioadei de 5 (cinci) zile calculate în condiţiile art. 473[4] alin. (4) CPP (din perioada de 6365 zile şi care nu au putut fi împărţite la 10), instanţa de judecată consideră oportun compensarea acestora în valoare bănească în beneficiul condamnatului Spatari Dumitru *****, născut la ***** a sumei de bani în mărime de 250 (două sute cincizeci) lei, şi anume a câte o unitate convenţională pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condiţiilor de detenţie, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanţelor al RM.

S-a respins ca fiind nefondată, plângerea condamnatului Spatari Dumitru *****, împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie din Penitenciarul nr. 13 Chişinău şi Penitenciarul nr. 17 *****, pentru perioada de la 03.09.1995 până la de 13.09.2005.

3. *Încheierea nominalizată a fost atacată cu recurs* de către reprezentantului Penitenciarului nr. 17 *****, Dascal Veaceslav, prin care solicită *a*dmiterea recursului, casarea încheierii Judecătoriei Orhei sediul Central din 16.02.2023, pronunţarea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă plângerea condamnatului Spatari Dumitru, privind aplicarea prevederilor art. 473 - 473[4] din Codul de procedură penală, ca fiind neîntemeiată şi nefondată, precum şi tardiv înaintată.

În motivarea recursului se invocă că condamnatul Spatari Dumitru, s-a adresat instanţei de judecată şi a depus plîngerea sa contrar prevederilor art. 472 alin. (5) al Codului de procedură penală, care expres prevede că ”Plîngerea referitoare la condiţiile de detenţie care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenţiei în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale sau în termen de 6 luni de la data cînd nu mai sînt deţinuţi în astfel de condiţii”, acest termen de 6 luni fiind un termen de prescripţie, iar plîngerea lui Spatari Dumitru, urma a fi respinsă de instanţa de judecată ca tardiv înaintată, deoarece remediul

naţional de constatare a condiţiilor de detenţie a fost implementat din 01 ianuarie 2019, iar acesta a depus plîngerea sa la Judecătoria Orhei sediul *****, la data de 24.06.2019.

Prin raportul prezentat de Penitenciarul nr.l7-*****, s-a solicitat respingerea acţiunii condamnatului, ca neîntemeiat şi nefondat, din considerentele că în perioada deţinerii în Penitenciarul nr. 13-Chişinău şi Penitenciarul nr.17- *****, acesta n-a fost marginalizat sub nici-un aspect inuman şi/sau degradant, fiindu-i acordat minimul de condiţii a executării detenţiei, fiind descrise toate condiţiile de detenţie, concluzionîndu-se că acestea nu pot fi calificate ca inumane şi degradante, adică contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale. Condiţiile de deţinere a lui *Spatari Dumitru,* fiind probate cu foto- tabelul anexat la materialele cauzei din *celula nr. 21.*

La examinarea plângerii adresate de *Spatari Dumitru,* privind condiţiile precare de detenţie din Penitenciarul nr. 13-Chişinău şi Penitenciarul nr. 17- *****, Instanţa de judecată n-a luat în considerare particularităţile individuale pentru fiecare caz în parte, aceasta fiind examinată prin prisma condiţiilor generale din instituţiile penitenciare conform datelor din Raportul anual pentru anul 2017 al Comitetului European pentru Prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane, precum şi pe practica Curţii Europene a Drepturilor Omului, inclusiv în cauzele contra Moldovei, facînd referire la cauza Mozer c. R. Moldova şi Rusiei din 23.02.2016; cauza Rotaru c. Moldovei din 15.02.2011; cauza Ciorap c. Moldovei din 19.06.2007, precum şi alte rapoarte ale organizaţiilor naţionale şi internaţionale ce ţin de acest aspect.

Este important de accentuat faptul că, deşi remediul naţional de constatare a condiţiilor de detenţie a fost implementat din 01 ianuarie 2019, totuşi, persoanele care se considerau vătămate în drepturi prin deţinerea în condiţii contrare art. 3 CEDO pîna la data intrării în viguare a remediului respectiv, aveau posibilitatea de a înainta cerere în instanţa naţionale în procedură civilă, pentru obţinerea despăgubirilor de rigoare sau de a înainta cereri către Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

4. *De asemenea, încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Central din 16 februarie 2023, a fost atacată cu recurs de către avocatul Bulbuc Boris în interesele condamnatului Spatari Dumitru şi cu recursuri (suplimentare) declarate de condamnatul Spatari Dumitru* prin care se solicită admiterea recursului integral casarea integrală a încheierii din 16.02.2023 al Judecătoriei Orhei sediul central, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în alt complet de judecată.

5. *În motivarea recursurilor se invocă că* potrivit dispoziţiilor art. 473/4 alin. (6) Cod de procedură penală, în cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art. 473/2 alin. (3), preveniţii sînt despăgubiţi în conformitate cu art. 385 alin.(5) şi (6)

sau, după caz, aceştia pot înainta o acţiune civilă. în temeiul prevederilor art. 473/2 alin. (3) Cod de procedură penală, condamnaţii care au fost deţinuţi cel puţin 10 zile în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, drepturi care reies din obligaţia statului de a asigura condiţiile de detenţie, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.

6. ***Procedura înștiințării legale executată.***

Potrivit prevederilor art. 447 alin (1) și (2) Cod de Procedură Penală, recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces. Instanța de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.

Reprezentantul Penitenciarului nr. 17, *****, avocatul și condamnatul au fost înștiințați legal despre data examinării recursului și despre faptul că sunt în drept să depună prin intermediul Secției monitorizare și relații publice a Curții de Apel Chișinău, referințe.

La data de 23 februarie 2024, avocatul Bulbuc Boris în interesele condamnatului Spatari Dumitru a depus referință împotriva recursului reprezentantului Penitenciarulu nr. 17 *****, Dascal Veaceslav, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Central din 16 februarie 2023, prin care solicită respingerea recursului ca fiind neîntemeiat.

Astfel, ținând cont de faptul că participanții la proces au fost înștiințați despre data examinării recursului și depunerii referinței prin intermediul poștei electronice și telefonogramei fiind astfel întreprinse toate măsurile necesare în vederea respectării prevederilor art. 391 Cod de Procedură Penală RM privind citarea participanților la proces, instanța conform art. 447 alin. (1) CPP a dispus examinarea cauzei fără prezența părților la proces.

Analizând şi apreciind motivele invocate în recurs, în cumul cu materialele cauzei penale şi prevederile legale pertinente, Colegiul penal conchide că, recursul declarat este nefondat şi pasibil de a fi respins, din următoarele considerente.

7. Conform art. 437 alin.(1), pct. 4) din Codul de procedură penală, *pot fi atacate cu recurs alte hotărâri penale pentru care legea prevede această cale de atac.*

8. Potrivit art. 448 alin.(1) din Codul de procedură penală, *judecînd recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs. Instanţa de recurs este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în recurs.*

9. În conformitate art.449 din Codul de procedură penală, *judecînd recursul, instanţa adoptă una din următoarele decizii: 1)* ***respinge recursul, menţinînd***

hotărîrea atacată, dacă: a) recursul este nefundat.

10. Conform art.469 alin. (1) din Codul de procedură penală, *la executarea pedepsei, instanţa de judecată soluţionează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărîri, şi anume: 1) liberarea condiţionată de pedeapsă înainte de termen (art.91 din Codul penal); 2) înlocuirea părţii neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blîndă (art.92 din Codul penal); 3) liberarea de la executarea pedepsei penale a persoanelor grav bolnave (art.95 din Codul penal); 4) amînarea executării pedepsei pentru femeile gravide şi persoanele care au copii în vîrstă de pînă la 8 ani (art.96 din Codul penal), anularea amînării executării pedepsei de către acestea, liberarea lor de pedeapsă, înlocuirea pedepsei sau trimiterea pentru executare a pedepsei neexecutate; 5) reabilitarea judecătorească (art.112 din Codul penal); 6) schimbarea categoriei penitenciarului (art.72 din Codul penal); 7) înlocuirea amenzii cu muncă neremunerată în folosul comunităţii sau închisoare (art.64 din Codul penal); 8) înlocuirea muncii neremunerate în folosul comunităţii cu închisoare (art.67 din Codul penal); 9) anularea condamnării cu suspendarea condiţionată a executării pedepsei sau, după caz, a liberării condiţionate de pedeapsă înainte de termen, cu trimiterea condamnatului pentru executarea pedepsei neexecutate (art.90 şi 91 din Codul penal); 9[1]) anularea condamnării cu suspendarea condiţionată a executării pedepsei şi stingerea antecedentelor penale; 10) căutarea persoanelor condamnate care se ascund de organele care pun în executare pedeapsa; 11) executarea sentinţei în cazul existenţei altor hotărîri neexecutate, dacă aceasta nu a fost soluţionată la adoptarea ultimei hotărîri; 12) computarea arestării preventive sau a arestării la domiciliu, dacă aceasta nu a fost soluţionată la adoptarea hotărîrii de condamnare; 13) prelungirea, schimbarea sau încetarea aplicării măsurii de constrîngere cu caracter medical alienaţilor (art.101 din Codul penal); 13[1]) internarea forţată într-o instituţie ftiziopneumologică (art.961 din Codul penal); 14) liberarea de pedeapsă sau uşurarea pedepsei în temeiul adoptării unei legi care are efect retroactiv ori ameliorarea, în alt mod, a situaţiei (art.10 şi 10[1] din Codul penal), precum şi excluderii din hotărîrea de condamnare a unor capete de acuzare dacă persoana condamnată a fost extrădată; 15) liberarea de pedeapsă în temeiul actului amnistiei sau stingerea executării pedepsei (art.295 din Codul de executare); 16) liberarea de executare a pedepsei în legătură cu expirarea termenelor de prescripţie ale executării sentinţei de condamnare (art.97 din Codul penal); 17) explicarea suspiciunilor sau neclarităţilor care apar la punerea în executare a pedepselor;* ***17[1]) constatarea condiţiilor de detenţie a condamnaţilor;*** *17[2]) anularea condamnării în baza acordului de cooperare ca urmare a neexecutării condiţiilor stabilite în acordul de cooperare, cu trimiterea condamnatului pentru executarea pedepsei stabilite; 18) alte chestiuni prevăzute de lege care apar în procesul executării pedepselor de către condamnaţi.*

11. Verificând legalitatea și temeinicia încheierii primei instanțe, Colegiul penal conchide că, judecătorul fondului întemeiat și justificat a admis parțial plângerea condamnatului Spatari Dumitru împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

12. Reieșind din materialele dosarului în coraport cu raportul instituției penitenciare, Colegiul penal constată că prin sentinţa Colegiului judiciar penal al Judecătoriei Supreme a Republicii Moldova din 30 mai 1996, Spătari Dumitru a fost condamnat:

- în baza art. 88 pct. 1, 4, 6 Cod penal (1961) la detenţiune pe viaţă;
- în baza art.119 alin. 3 Cod penal (1961) la 15 ani privaţiune de libertate;
- în baza art. 121 alin. 2 pct.1, 3, 7 Cod penal (1961) la 25 ani privaţiune de libertate;

În temeiul art. 39 Cod penal (1961), pentru cumul de infracţiuni, i-a fost stabilită pedeapsa definitivă *detenţiune pe viaţă.*

13. Prin hotărîrea Plenului Curţii Supreme de Justiţie din 18 februarie 2008, recursul în anulare declarat de avocatul Mardari Natalia în interesele condamnatului Spătari Dumitru a fost admis, casată parţial sentinţa, rejudecată cauza şi pronunţată o nouă hotărîre, potrivit căreia:

Acţiunile lui Spătari Dumitru au fost reîncadrate:

- din prevederile art. 119 alin. 3 Cod penal (1961) în cele ale art. 186 alin. (2) lit. a), b), c), d) Cod penal (redacţia 2002), stabilindu-i-se pedeapsă 5 ani închisoare;
- din prevederile art. 121 alin. 2 pct. 1), 3), 7) Cod penal (1961) în cele ale art. 188 alin. (3) lit. c) Cod penal (redacţia 2002), stabilindu-i-se pedeapsă 15 ani închisoare;

Condamnarea lui Spătari Dumitru în baza art. 88 pct. 1), 4), 6) Cod penal (1961) a fost menţinută la detenţiunea pe viaţă.

Conform art. 39 Cod penal (1961) pentru concurs de infracţiuni, prin absorbirea pedepsei mai uşoare de pedeapsa mai gravă, lui Spătari Dumitru i s-a stabilit pedeapsa definitivă - detenţiune pe viaţă.

În rest, au fost menţinute celelalte dispoziţii ale hotărârii contestate.

14. În continuare, se constată că, condamnatul Spatari Dumitru, deţinut în Penitenciarul 17 *****, a depus în instanţa de judecată, plângere datată cu 26.04.2019, ce se referă la condiţiile de detenţie din Penitenciarul nr.17 ***** şi 13 Chişinău, şi deoarece se invocă deţinerea în perioada continuă în condiţii contrare art. 3 CEDO până în prezent, în asemenea împrejurări, cu trimitere la faptul că art. art. 473/2,473/3 şi art. 473/4 CPP, au fost introduse prin Legea nr.

272 din 29.11.2018, în vigoare din 01.01.2019, se constată că, prevederile art. 47/2 alin. (5) din Codul de procedură penală, au fost respectate pe deplin.

15. Totodată, se reţine că ulterior, în perioada aprilie 2019 - octombrie 2021, condamnatul Spatari Dumitru, fiind deţinut în Penitenciarul nr. 17 *****, a mai depus plângeri analogice, prin care solicită reducerea termenului pedepsei pentru condiţii nocive de detenţie contrare prevederilor art. 3 CEDO, plângeri care au fost anexate la materialele cauzei aflate în examinare.

16. Astfel, instanța de fond corect a constat că plângerile condamnatului Spatari Dumitru, referitor la condiţiile de detenţie în Penitenciarele nr.13- Chişinău şi Penitenciarele nr.17-*****, în calitate de condamnat, pentru perioada continuă, de la 13.09.2005 (conform constatării de la pct.33 şi pct.37 din prezenta încheiere), până în prezent, data de 16.02.2023, este depusă pe parcursul detenţiei în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, iar în asemenea împrejurări, cu trimitere la faptul că art. art. 473^2, 473^3 şi art. 473^4 CPP, au fost introduse prin Legea nr. 272 din 29.11.2018, în vigoare din 01.01.2019, se constată că, prevederile art. 473^2 alin. (5) CPP, au fost respectate pe deplin, astfel, instanţa apreciază depunerea plângerii, în această parte, ca fiind depusă în termen.

17. Prin urmare, nu pot fi reținute argumentele recurentului ce ține de încălcarea termenului de prescripție, mai mult ca atât la examinarea plângerii condamnatului în instanța de fond, recurentul nu a invocat încălcarea termenului de prescripție.

18. Ce ține de fondul cauzei, instanța de recurs reține că conform art. 473^2 din Codul de procedură penală, *plîngerea împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, poate fi înaintată de către condamnat, personal sau prin intermediul unui avocat, la instanța de judecată în a cărei rază teritorială se află instituția penitenciară în care se deține condamnatul ori, după caz, din care a fost eliberat. Plîngerea referitoare la condițiile de detenție menționate la alin. (1) trebuie să conțină datele privind perioada și locul detenției, precum și descrierea detaliată a condițiilor materiale care afectează grav drepturile condamnatului, cu solicitarea de a obliga administrația instituției penitenciare să înlăture condițiile materiale contestate. La plîngere pot fi anexate explicațiile altor condamnați, copiile plîngerilor anterioare, adresate administrației instituției penitenciare sau autorităților de supraveghere, și răspunsurile lor, alte probe relevante. Concomitent cu depunerea plîngerii, se expediază o copie a acesteia, cu anexarea materialelor respective, către organul care pune în executare sentința sau încheierea. În cazul în care plângerea depusă nu corespunde cerințelor prevăzute*

la alin. (2), judecătorul de instrucție stabilește condamnatului un termen rezonabil, dar nu mai mare de 30 de zile, pentru înlăturarea neajunsurilor. Dacă condamnatul îndeplinește în termen toate cerințele din încheierea judecătorului de instrucție, plângerea se consideră depusă la data prezentării inițiale. În caz contrar, plângerea se declară inadmisibilă. Verificarea condițiilor de admisibilitate se efectuează de judecătorul de instrucție din oficiu. Plângerea se declară inadmisibilă și în următoarele cazuri: a) există o hotărâre judecătorească definitivă cu privire la soluționarea chestiunii privind despăgubirea condamnatului pentru detenția în condiții contrare art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale pentru aceleași perioade; b) există o hotărâre a Curții Europene a Drepturilor Omului cu privire la soluționarea chestiunii privind despăgubirea condamnatului pentru detenția în condiții contrare art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale pentru aceleași perioade; c) plângerea a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la alin. (5); d) plângerea a fost depusă de o persoană fără împuterniciri în acest sens; e) la aceeași sau la altă instanță de judecată se examinează plângerea condamnatului care are ca obiect aceleași perioade de detenție. În acest caz, inadmisibilitatea se declară de instanța sesizată ultima. Încheierea privind declararea plângerii inadmisibile poate fi atacată cu recurs de către părți în termen de 10 zile de la data la care au luat cunoștință de aceasta. Declararea plângerii inadmisibile în baza temeiurilor prevăzute la alin. (2^3) lit. a)–c) exclude posibilitatea depunerii repetate a plângerii cu același obiect. Condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei. În cazul în care partea neexecutată din pedeapsă nu permite deducerea integrală a reducerii pedepsei sau perioada încălcării condițiilor de detenție este mai mică de 10 zile, în privința perioadei rămase condamnatul poate solicita despăgubire în valoare bănească. Plîngerea referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului se depune pe parcursul detenției în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau în termen de 6 luni de la data cînd nu mai sînt deținuți în astfel de condiții, dar nu mai tîrziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenție.

19. Conform art. 473^4 din Codul de procedură penală, *la evaluarea condițiilor de detenție, instanța de judecată dă apreciere atît probelor prezentate de părți, cît și rapoartelor instituțiilor naționale și internaționale în domeniu. La evaluarea condițiilor de detenție, instanța de judecată ține cont de efectele cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale*

condamnatului, precum și de perioada în care condamnatul a fost deținut în condițiile contestate. În urma constatării faptului că condamnatul a fost deținut în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, instanța de judecată obligă administrația instituției penitenciare să înlăture condițiile precare de detenție, stabilindu-i un termen concret, care nu va depăși 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară informează instanța de judecată despre executarea încheierii. În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.4732 alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. Instanța de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.4732 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condiţiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privinţa perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului, din contul bugetului de stat, a sumei băneşti în mărime de până la 2 unităţi convenţionale pentru fiecare zi de detenţie în condiţii precare, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente. În cazul constatării faptului că condamnatul a fost deținut în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și perioada încălcării condițiilor de detenție este mai mică de 10 zile, instanța de judecată dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei băneşti în mărime de până la 2 unităţi convenţionale pentru fiecare zi de detenţie în condiţii precare. În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), persoanele condamnate la detenție pe viață nu pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei, dar pot înainta o acțiune civilă. Reducerea pedepsei sau, după caz, încasarea despăgubirii în valoare bănească, prevăzute la alin. (4) și (5), se efectuează indiferent de confirmarea sau neconfirmarea vinovăției organului care pune în executare sentința sau încheierea ori a persoanelor publice din cadrul acestui organ. Dacă nu se constată încălcări ale prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în cadrul executării pedepsei, instanța de judecată dispune respingerea plîngerii. Încheierea adoptată în condițiile prezentului articol este executorie imediat, însă poate fi atacată cu recurs la curtea de apel de către părți, în termen de 15 zile de la data pronunțării, prin intermediul instanței de fond. În cazul încasării mijloacelor băneşti, încheierea instanţei de judecată se execută în condiţiile prevăzute de Codul de executare. Pedeapsa redusă în condiţiile alin. (4) constituie pedeapsă efectiv executată.

20. La soluționarea acestor categorii de plângeri, Colegiul Penal reține că Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei că, articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Acesta interzice, în termeni absoluți, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe şi de comportamentul victimei (cauza Mozer c. Republicii Moldova şi Rusiei, 23 februarie 2016, § 117; cauza Rotaru c. Moldovei, 15 februarie 2011, § 30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62).

21. Aşadar, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menţionat în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei că, articolul 3 al Convenţiei consfinţeşte una din cele mai fundamentale valori ale unei societăţi democratice. Acesta interzice, în termeni absoluţi, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanţe şi de comportamentul victimei (cauza Mozer c. Republicii Moldova şi Rusiei, 23 februarie 2016, § 117; cauza Rotaru c. Moldovei, 15 februarie 2011, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62).

22. La constatarea condiţiilor de detenţie, instanţa naţională va ţine cont de faptul că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidenţa art.3 CEDO. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanţele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătăţii victimei (cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63).

23. Totodată, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deţinută în condiţii care sunt compatibile cu respectarea demnităţii sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferinţe sau dureri de o intensitate care să depăşească nivelul de suferinţă inerent detenţiei şi că având în vedere exigenţele detenţiei, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenţei medicale necesare (cauza Kudla c. Poloniei, 26 octombrie 2000, § 94). Atunci când sunt evaluate condiţiile de detenţie, trebuie luate în consideraţie efectele cumulative ale acestor condiţii, precum şi durata detenţiei (Ostrovar c. Moldovei, 13 septembrie 2005, § 80).

24. Aşadar, se reţine că, potrivit raportului prezentat de reprezentantul penitenciarului nr. 17 *****, rezultă că în perioada 03.09.1995-08.06.2001, Spatari Dumitru s-a deţinut în Penitenciarul nr. 13 Chişinău. La fel, În P-13 Chişinău, Spatari Dumitru s-a deţinut în perioadele 23.05.201101.06.2011; 31.05.2012-13.08.2012; 24.04.2018-24.05.2018; 01.07.2019-12.07.2019, în celulele 47 şi 45, unde fiecărui condamnat îi revenea un spaţiu de circa 2,5 m/2.

25. Spatari Dumitru, s-a deţinut în perioada 08.06.2001 - 24.12.2009;

01.01.2010 - 23.05.2011; 01.06.2011 - 31.05.2012; 13.08.2012-02.12.2014; 02.12.2014-24.04.2018; 24.05.2018-01.07.2019 şi 01.07.2019 până în prezent, în penitenciarul nr. 17 *****. Spatari Dumitru s-a deţinut în celulele 21 şi 22 cu suprafeţele locuibile de 12, 87 şi 12,25 m/2, preconizată pentru 3 condamnaţi.

26. Celulele în care s-a deţinut şi se deţine condamnatul corespund condiţiilor de detenţie şi sunt amenajate conform prevederilor anexei nr. 22, 23 a Statutului executării pedepsei de către condamnaţi ce prevede lista obiectelor cu inventar din dotarea celulelor din blocul de regim. In acelaşi context potrivit prevederilor pct. 466 a aceluiaşi act normativ, pe perioada toamnă iarnă temperatura aerului în spaţiile de locuit nu este mai mică de 18° C. Iluminarea este asigurată atît natural prin intermediul geamurilor cît şi artificial prin intermediul instalaţiilor electrice dotate cu becuri puterea căruia e de 100 W, celulele sunt amenajate cu prize. Aerisirea prin celule este asigurată prin intermediul geamurilor din celule şi ferestrelor de aerisire amplasate mai sus de uşa intrării în celulă. Celulele sunt asigurate cu closete care sunt despărţite de restul celulei printr-un perete. Este de menţionat faptul, că deţinutul este obligat să respecte regulile sanitaro-igienice şi de igienă personală, să aibă un exterior îngrijit şi să păstreze îmbrăcămintea şi lenjeria de pat eliberată de administraţia penitenciarului, să menţină permanent curăţenia în încăperile de detenţie, în celule, după deşteptare să-şi aranjeze paturile conform modelului stabilit şi să facă pe rând curăţenie în celulă. Referitor la starea sanitaro-igienice, este de remarcat şi faptul că anual este încheiat contract de prestare a serviciilor de deratizare şi dezinsectizare, cu agenţii economici de profil, care prestează serviciile respective periodic şi la necesitate.

27. Deţinuţii sunt asiguraţi cu minimul necesar pentru trai (lenjerie de pat, obiecte de primă necesitate igienică conform necesităţilor), sunt asiguraţi cu hrană caldă de trei ori pe zi, conform graficului prestabilit, gratuit, din contul mijloacelor bugetului de stat, cu respectarea normelor stabilite prin Hotărârea Guvernului nr. 609 din 29.05.2006, în conformitatea cu Ordinul MJ RM nr. 512 din 26.12.2007 cu privire la aprobarea regulamentului privind organizarea alimentaţiei deţinuţilor din penitenciar şi Ordinului MJ RM nr. 100 din 07.03.2007, cu privire la aprobarea normelor de alimentare a deţinuţilor pentru cazurile excepţionale când aprovizionarea deţinuţilor cu hrană caldă nu este posibilă şi a normelor de substituire a unor produse alimentare prin altele.

28. Astfel, instanţa de recurs consideră că, dificultăţile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenţiei sale în perioada de timp respectivă, au depăşit nivelul inevitabil de suferinţă inerent detenţiei şi au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenţie, aceste condiţii fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

29. De menţionat este că, condamnatul Spatari Dumitru ***** a solicitat, constatarea aflării lui, în detenţie în condiţii contrare prevederilor art. 3 CEDO, cu

reducerea termenului pedepsei pentru condiţii nocive de detenţie, în temeiul art. 385 alin. (5) din Codul de procedură penală şi reducerea pedepsei de la 1 la 3 zile reduceri pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare calculate cumulative, în temeiul art. art. 473^2 -473^4 din Codul de procedură penală, pentru perioada în care a fost deţinut în Penitenciarele nr.13-Chişinău şi nr.17-*****, şi anume pentru perioada continuă de detenţie de la 03.09.1995 până în prezent.

30. Potrivit materialelor cauzei, şi anume a raportului prezentat de administraţia instituţiei penitenciare nr.17-*****, se constată că, condamnatul Spatari Dumitru *****, s-a deţinut în aceste penitenciare, o perioada continuă 03.09.1995, până în prezent 16.02.2023.

31. Însă cu referire la argumentele indicate supra, instanța de fond corect a respins plângerea condamnatului Spatari Dumitru *****, înaintată în condiţiile art. 385 alin. (5) şi art. 473^2 -473^4 CPP, împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie din Penitenciarele nr.13-Chişinău şi nr.17-*****, în partea ce vizează perioada de detenţie, de la 03.09.1995, până la de 13.09.2005, deoarece pentru perioada de până la 13.09.2005, prin jurisprudenţa CtEDO, nu s-au constatat careva condiţii de detenţie, care ar afecta drepturile garantate de art.3 CEDO, în penitenciarele din Republica Moldova.

32. Așadar, având în vedere distincţia normelor procedural penale aplicabile în dependenţă de calitatea deţinutului la momentul deţinerii sale, instanţa reiterează că Spatari Dumitru s-a aflat în condiţii de detenţie contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor în Penitenciarul nr. 13 Chişinău şi Penitenciarul nr. 17 *****, astfel încât din termenul pedepsei stabilite lui Spatari Dumitru *****, să se reducă cu 636 (şase sute treizeci şi şase) zile, pentru perioada de aflare în condiţii precare cu statut de condamnat în Penitenciarul nr. 13 Chişinău şi Penitenciarul nr. 17 *****, conform formulei 6360 zile x 1/10 = 636 zile.

33. Prin urmare, instanța de recurs apreciază ca fiind justă concluzia judecătorului de instrucție că condamnatul Spatari Dumitru urmează să beneficieze de o reducere de 1 (una) zi pentru fiecare 10 zile de detenţie, astfel încât din termenul pedepsei stabilite lui Spatari Dumitru și anume 6360zile, urmînd a fi reduse 636 zile.

34. Referitor la perioada rămasă, şi anume de 5 (cinci) zile calculate în condiţiile art. 473^4 alin. (4) CPP (din perioada de 6365 zile şi care nu au putut fi împărţite la 10), instanţa corect a considerat oportun compensarea acestora în valoare bănească în beneficiul condamnatului Spatari Dumitru ***** a sumei de bani în mărime de 250 (două sute cincizeci) lei, şi anume a câte o unitate convenţională pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condiţiilor de detenţie.

35. Respectiv, instanța de recurs va respinge argumentele recurenților referitor

la modul de calculare a reducerii pedepsei prin prisma art. 473/4 Cod de procedură penală, or, Colegiul ține a specifica faptul că, la capitolul dat nu a găsit careva incertitudini de a interveni și a modifica soluția judiciară, or instanța de fond a dat deplină eficiență prevederile art. 473/4 alin.(4) Cod procedură penală, prin calcularea a unei zile de reducere pentru fiecare zece zile de detenție în penitenciarul nominalizat.

36. Colegiul penal respinge argumentul instituției penitenciare privind netemeinicia plângerii condamnatului împotriva condițiilor precare de detenție și reține în acest sens, că în raportul prezentat de instituția penitenciară se indică că, lui Spatari Dumitru i-a fost acordat minimul de condiții pentru executarea detenției, însă, în susținerea argumentelor date nu au fost prezentate careva probe, astfel încât, în lipsa acestora, care ar fi răsturnat prezumția de încălcare a condițiilor invocate de către condamnat, duc la concluzia că alegațiile din cererea înaintată sunt justificate.

37. Mai mult ca atât, instanța de recurs scoate în evidență posibilitatea survenirii unor îmbunătățiri ale condițiilor de detenție în perioada ulterioară constatărilor efectuate de către aceste instituții, însă în lipsa unor probe ale administrației instituției penitenciare în care s-a aflat condamnatul, care ar fi răsturnat prezumția de încălcare a condițiilor invocate de către ultimul, duc la concluzia că alegațiile din cererea condamnatului sunt justificate.

38. În același context, instanța de recurs reține că, cu referire la condițiile de detenție în **Penitenciarul nr. 13 – Chișinău**, se indică, că face parte din instituțiile penitenciare asupra cărora Consiliul pentru Prevenirea Torturii s-a axat pentru stabilirea situației în locurile de detenție. Astfel, CpPT atrage atenția ANP că majoritatea izolatoarelor disciplinare vizitate sunt într-o stare deplorabilă și ar putea fi calificate drept condiții inumane și degradante. CpPT observă și anumite progrese la acest compartiment. CpPT salută această decizie a ANP și încurajează administrația instituțiilor penitenciare de a continua eforturile de îmbunătățire a condițiilor în acest sector. Consiliul reamintește că CPT a subliniat, că starea spaţiului de locuit pentru deţinut ar trebui de examinat nu doar după numărul de deţinuţi din celulele instituţiilor penitenciare la un moment dat, dar în egală măsură și ratele ofi ciale de ocupare (număr de paturi per celulă), în baza standardului de cel puţin 4 m² de spaţiu locativ per deţinut și de a revizui, în consecinţă, capacitatea oficială a instituţiilor penitenciare. Spaţiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fi e inclus în acest calcul. În plus, standardul de 4 m² ar trebui să cuprindă celulele colective. În ceea ce privește celulele individuale, fiecare celulă de acest tip, care măsoară mai puţin de 6 m², ar trebui scoasă din uz sau lărgită. Accesul la baie al deținuților este asigurat preponderent de către administrația penitenciarelor conform graficelor stabilite, cel puțin o dată pe săptămână. Majoritatea deținuților spun că vor să facă baie mai des. Aproape toți

deţinuţii se plâng că spălarea hainelor personale pentru ei este o problemă majoră, deoarece lipsesc condiţiile necesare, inclusiv pentru uscarea hainelor. CpPT atrage atenția că în Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela) este stipulat că deținuților trebuie să fi e disponibilă igiena personală; în acest scop, ei trebuie să dispună de apă și de articole de toaletă necesare sănătății și curățeniei lor. Aprovizionarea cu apă în unele penitenciare este dificilă. În toate penitenciarele, CpPT a constatat probleme ce țin de cantitatea și calitatea alimentației. Mai mulți deținuți au spus că preferă să-și pregătească propria hrană cu produse pe care le-au primit de la familiile lor. Problemele de bază cu care se confruntă sistemul penitenciar este infrastructura învechită și finanțarea insuficientă. Blocurile alimentare ale penitenciarelor duc lipsă de utilajul și inventarul necesar. Prepararea hranei în majoritatea penitenciarelor se efectuează la cazane pe carburanți solizi (lemn și cărbune). Organizarea alimentaţiei deţinuţilor se efectuează conform Ordinului MJ nr. 512 din 12 decembrie 2007 și HG nr. 609 din 29 mai 2006, și Ordinului MJ RM nr.100 din 07.03.2007, cu privire la aprobarea normelor de alimentare a deţinuţilor pentru cazurile excepţionale când aprovizionarea deţinuţilor cu hrană caldă nu este posibilă, și a normelor de substituire a unor produse alimentare prin altele. CpPT constată că aceste norme nu țin cont de diete speciale pentru deținuții cu afecțiuni medicale, cum ar fi diabetul zaharat, sau de convingeri (religioase sau alte) ale deținutului. CpPT în continuare constată că aproape toți deținuții din penitenciarele de tip izolator de urmărire penală și deţinuţii aflaţi la regim inițial și regim disciplinar (în carantină) sunt supuși unui regim, care constă într-o oră sau două ore de exerciții în aer liber pe zi, care sunt petrecute în curți mici. Deținuții petrec restul zilei închiși în celulele lor, frecvent suprapopulate. Resursele umane în domeniul medical sunt în continuă fluctuație și prezintă cea mai mare provocare în vederea asigurării accesului deținuților la îngrijiri de sănătate. Urmare a reorganizării sistemului penitenciar, au fost reduse funcții medicale; condițiile de angajare a medicilor se supun regulilor generale penitenciare și personalul medical anterior angajat din contul funcțiilor atestate a fost concediat cu imposibilitate de reangajare; personalul medical mediu atestat (felcerii, asistenții medicali) au fost retrogradați de la poziția de ofițer la subofițer și, respectiv, au pierdut în salariu; calcularea stagiului de muncă pe specialități înrudite doar ofițerilor a defavorizat personalul medical mediu atestat. Consiliul constată că, comparativ cu anul 2017 personalul medical în sistemul penitenciar s-a micșorat ca număr și funcții, mai mult de 5 penitenciare sunt fără medic, iar reforma sectorială a agravat situația. Consiliul își exprimă îngrijorarea privind accesul deținuților la îngrijiri medicale condiționat de lipsa personalului și suprasolicitarea acestuia. Se indică, că condițiile materiale de detenție în celule, în Penitenciarul nr. 13 din Chișinău, rămân departe de a fi satisfăcătoare. Multe celule sunt într-o stare de igienă

nesatisfăcătoare. Accesul la lumina naturală este limitat datorită dimensiunilor mici ale ferestrelor și existenței unor obiecte externe care împiedică pătrunderea luminii naturale. De asemnea, aerisirea artificială nu funcționează în majoritatea penitenciarelor. Celulele sunt într-o stare igienică proastă, paturi înguste, ecranate de o perdea, cu saltele adesea uzate. Instalațiile sanitare (chiuvete, toalete) sunt, în general, insalubre. Lucrurile personale ale deținuților sunt depozitate în genți, sub pat. Deținuții adesea dorm pe saltele murdare și uneori goale. Sunt, de asemenea, restanțe privind asigurarea cu haine a deținuților. Nivelul de supraaglomerare observat de CpPT într-un număr de celule este inacceptabil.

39. În același context, instanța de recurs reține, că potrivit Raportului de activitate al Consiliului pentru Prevenirea Torturii (CpPT) pentru anul 2018 elaborat de membrii CpPT, potrivit căruia, **Penitenciarul nr.17 – ******* face parte din instituțiile penitenciare asupra cărora Consiliul pentru Prevenirea Torturii s-a axat pentru stabilirea situației în locurile de detenție. Astfel, CpPT atrage atenția ANP că majoritatea izolatoarelor disciplinare vizitate sunt într-o stare deplorabilă și ar putea fi calificate drept condiții inumane și degradante. CpPT observă și anumite progrese la acest compartiment. CpPT salută această decizie a ANP și încurajează administrația instituțiilor penitenciare de a continua eforturile de îmbunătățire a condițiilor în acest sector. Consiliul reamintește că CPT a subliniat, că starea spaţiului de locuit pentru deţinut ar trebui de examinat nu doar după numărul de deţinuţi din celulele instituţiilor penitenciare la un moment dat, dar în egală măsură și ratele ofi ciale de ocupare (număr de paturi per celulă), în baza standardului de cel puţin 4 m² de spaţiu locativ per deţinut și de a revizui, în consecinţă, capacitatea oficială a instituţiilor penitenciare. Spaţiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fi e inclus în acest calcul. În plus, standardul de 4 m² ar trebui să cuprindă celulele colective. În ceea ce privește celulele individuale, fiecare celulă de acest tip, care măsoară mai puţin de 6 m², ar trebui scoasă din uz sau lărgită. Accesul la baie al deținuților este asigurat preponderent de către administrația penitenciarelor conform graficelor stabilite, cel puțin o dată pe săptămână. Majoritatea deținuților spun că vor să facă baie mai des. Aproape toți deţinuţii se plâng că spălarea hainelor personale pentru ei este o problemă majoră, deoarece lipsesc condiţiile necesare, inclusiv pentru uscarea hainelor. CpPT atrage atenția că în Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela) este stipulat că deținuților trebuie să fi e disponibilă igiena personală; în acest scop, ei trebuie să dispună de apă și de articole de toaletă necesare sănătății și curățeniei lor. Aprovizionarea cu apă în unele penitenciare este dificilă. În toate penitenciarele, CpPT a constatat probleme ce țin de cantitatea și calitatea alimentației. Mai mulți deținuți au spus că preferă să-și pregătească propria hrană cu produse pe care le-au primit de la familiile lor. Problemele de bază cu care se confruntă sistemul

penitenciar este infrastructura învechită și finanțarea insuficientă. Blocurile alimentare ale penitenciarelor duc lipsă de utilajul și inventarul necesar. Prepararea hranei în majoritatea penitenciarelor se efectuează la cazane pe carburanți solizi (lemn și cărbune). Organizarea alimentaţiei deţinuţilor se efectuează conform Ordinului MJ nr. 512 din 12 decembrie 2007 și HG nr. 609 din 29 mai 2006, și Ordinului MJ RM nr.100 din 07.03.2007, cu privire la aprobarea normelor de alimentare a deţinuţilor pentru cazurile excepţionale când aprovizionarea deţinuţilor cu hrană caldă nu este posibilă, și a normelor de substituire a unor produse alimentare prin altele. CpPT constată că aceste norme nu țin cont de diete speciale pentru deținuții cu afecțiuni medicale, cum ar fi diabetul zaharat, sau de convingeri (religioase sau alte) ale deținutului. CpPT în continuare constată că aproape toți deținuții din penitenciarele de tip izolator de urmărire penală și deţinuţii aflaţi la regim inițial și regim disciplinar (în carantină) sunt supuși unui regim, care constă într-o oră sau două ore de exerciții în aer liber pe zi, care sunt petrecute în curți mici. Deținuții petrec restul zilei închiși în celulele lor, frecvent suprapopulate. Resursele umane în domeniul medical sunt în continuă fluctuație și prezintă cea mai mare provocare în vederea asigurării accesului deținuților la îngrijiri de sănătate. Urmare a reorganizării sistemului penitenciar, au fost reduse funcții medicale; condițiile de angajare a medicilor se supun regulilor generale penitenciare și personalul medical anterior angajat din contul funcțiilor atestate a fost concediat cu imposibilitate de reangajare; personalul medical mediu atestat (felcerii, asistenții medicali) au fost retrogradați de la poziția de ofițer la subofițer și, respectiv, au pierdut în salariu; calcularea stagiului de muncă pe specialități înrudite doar ofițerilor a defavorizat personalul medical mediu atestat. Consiliul constată că, comparativ cu anul 2017 personalul medical în sistemul penitenciar s-a micșorat ca număr și funcții, mai mult de 5 penitenciare sunt fără medic, iar reforma sectorială a agravat situația. Consiliul își exprimă îngrijorarea privind accesul deținuților la îngrijiri medicale condiționat de lipsa personalului și suprasolicitarea acestuia. Se indică, că condițiile materiale de detenție în celule, în **Penitenciarul nr.17 – *****, rămân departe de a fi satisfăcătoare. Multe celule sunt într-o stare de igienă nesatisfăcătoare. Accesul la lumina naturală este limitat datorită dimensiunilor mici ale ferestrelor și existenței unor obiecte externe care împiedică pătrunderea luminii naturale. De asemnea, aerisirea artificială nu funcționează în majoritatea penitenciarelor. Celulele sunt într-o stare igienică proastă, paturi înguste, ecranate de o perdea, cu saltele adesea uzate. Instalațiile sanitare (chiuvete, toalete) sunt, în general, insalubre. Lucrurile personale ale deținuților sunt depozitate în genți, sub pat. Deținuții adesea dorm pe saltele murdare și uneori goale. Sunt, de asemenea, restanțe privind asigurarea cu haine a deținuților. Nivelul de supraaglomerare observat de CpPT într-un număr de celule este inacceptabil.

40. Nu în ultimul rând, Colegiul penal consideră necesar de a preciza că, la data de 28 februarie 2019, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a pronunțat mai multe decizii în cauzele *Baban si alţii c. Moldovei, Bulgacov si alţii c. Moldovei, Cobîlceanu si alţii c. Moldovei, Filat si alţii c. Moldovei, Condreanu si alţii c. Moldovei, Grigoras si alţii c. Moldovei şi Talambuţa si alţii c. Moldovei*, unde reclamanţii s-au plâns în faţa Curţii în baza art. 3 CEDO, invocând condiţiile materiale inadecvate de detenţie şi, în unele cereri, lipsa asistenței medicale corespunzătoare, precum şi lipsa unui remediu efectiv pentru realizarea drepturilor lor.

41. Astfel, făcând referire la decizia pronunțată anterior la data de 28 februarie 2019 în cauza *Draniceru c. Moldovei*, şi având în vedere noul remediu preventiv compensatoriu pentru condițiile inadecvate de detenție în baza Legii nr. 163 din 20 iulie 2017 (în vigoare din 01 ianuarie 2019) şi Legii nr. 272 pentru modificarea Codului de procedură penală, Curtea a considerat că, în principiu, acesta ar putea remedia în mod adecvat încălcările Convenţiei provocate de anumite condiţii precare de detenţie. Curtea a considerat că noul remediu instituit prin Legile nr. 163 şi n. 272 este adoptat, în principiu, în conformitate cu criteriile enunţate în cauza *Sisanov c. Moldovei*, şi că el ar putea fi considerat apriori efectiv pentru contestarea condițiilor inadecvate de detenție din Republica Moldova, astfel încât Curtea a declarat respectivele cereri inadmisibile din cauza neepuizării remediului național în acest sens.

42. Din considerentele enunțate, instanța de recurs constată o motivare amplă și temeinică a încheierii pronunțate cu privire la circumstanțele concludente în raport cu cerințele formulate, astfel fiind în corespundere cu exigențele articolului 6 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

43. Potrivit jurisprudenței CEDO, în asemenea situație, nu se mai impune o reevaluare a conținutului mijloacelor de probă, acestea demonstrând cu prisosință soluția dată de prima instanță. În cazul în care instanța de fond și-a motivat decizia luată, arătând în mod concret la împrejurările care fundamentează soluția emisă, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de apel/recurs eventual, o curte de recurs poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță (*Garcia Ruis contra Spaniei, Helle contra Finlandei*).

44. În prezența circumstanțelor sus-enunțate, instanța de recurs statuează asupra temeiniciei încheierii judecătorului primei instanțe, considerente pentru care, recursul declarat de reprezentantul Penitenciarului nr. 17 *****, Dascal Veaceslav, recursul avocatului Bulbuc Boris în interesele condamnatului Spatari Dumitru și recursurile (suplimentare) declarate de condamnatul Spatari Dumitru urmează a fi respinse ca nefondate.

45. În baza art. art. 448, 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Codul de procedură penală, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău,-

D E C I D E:

Respinge ca nefondat recursul reprezentantului Penitenciarului nr. 17 *****, Dascal Veaceslav, recursul avocatului Bulbuc Boris în interesele condamnatului Spatari Dumitru și recursurile (suplimentare) declarate de condamnatul Spatari Dumitru și menține fără modificări încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Central din 16 februarie 2023, privindu-l pe Spatari Dumitru.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,

Judecător Marcel Juganari

judecător Elena Cojocari

judecător Ion Bulhac